

Gigantische ijsvlakte Antarctica staat op breken

Satellietbeelden laten er geen twijfel over bestaan. Een enorm brok ijs, zo groot als Noord- en Zuid-Holland, staat op het punt los te komen van de 'Larsen C ijsplaat' op de Zuidpool. 'Een duidelijk signaal van de thermometer van de planeet.'

Van onze verslaggeefster
Barbara Debusschere

AMSTERDAM Een enorme ijsvlakte zo groot als Noord- en Zuid-Holland tezamen dreigt af te breken van het in zee hangende deel van Antarctica. 'Verontrustend. We hadden niet verwacht dat de opwarming nu al de grootste platen zou aantasten' zeggen onderzoekers.

Het gigantische brok ijs dat op het punt staat af te breken behoort tot de 'Larsen C ijsplaat', de grootste plaat in het oostelijk deel van het Antarctisch schiereiland. Hij vormt het verlengde van de ijskap op land en ligt daar al duizenden, mogelijk zelfs honderdduizend jaar. Al die tijd was hij nooit onderhevig aan dit soort aftakeling.

Maar op basis van satellietbeelden tonen Britse en Duitse glaciologen aan dat een scheur in korte tijd zo groot is geworden dat het nu 'onvermijdelijk is dat een enorm stuk afbreekt', zo schrijven ze in het tijdschrift *The Cryosphere*. In het minst heftige scenario verdwijnt 4.600 vierkante kilometer in zee, in het andere 6.400 vierkante kilometer. Het betekent dat de plaat respectievelijk negen tot twaalf procent van zijn oppervlakte verliest, goed voor een gebied zo groot als Noord- en Zuid-Holland samen.

En dat is zorgwekkend. Het opbreken van ijsplaten trekt namelijk een belangrijke 'stop' uit de gletsjers van Antarctica. Zonder de 'rem' van de ijsplaat stromen ze versneld in zee, wat de zeespiegel doet stijgen. In 2002 viel de kleinere Larsen B ijsplaat al uiteen, wat ervoor zorgde dat de gletsjers niet meer door het ijs werden afgeremd en tot acht keer snel-

ler in zee stroomden en de zeespiegel deden stijgen. Dat effect valt nu ook op de Larsen C ijsplaat te verwachten.

De stabiliteit van de hele Larsen C ijsplaat wordt nu bedreigd. De onderzoekers waarschuwen daar expliciet voor: 'Wanneer dit stuk afbreekt, wordt de voorkant van de ijsplaat instabiel en riskeert ook deze plaat helemaal in te storten. Dat zou dramatisch zijn want dan stromen alle gletsjers ook in dit gebied razendsnel in zee', zegt expert Michiel van den Broeke, hoogleraar Polaire Meteorologie (Universiteit Utrecht) en niet betrokken bij het onderzoek.

Wanneer het grote stuk afbreekt, zal Larsen C kleiner worden dan ooit sinds de laatste ijstijd. 'Een duidelijk signaal dat de boel opwarmt', zegt Van den Broeke. 'Larsen C is honderden meters dik. Maar nu warmt het langs twee kanten op: via de warmere buitenlucht en via het warmere zeewater.' Sinds de jaren tachtig zien experts dat daardoor in het Antarctisch schiereiland en West-Antarctica, de warmste gebieden van Antarctica, meer en meer ijsplaten dunner worden of afbreken, en dat daardoor ook het landijs massa verliest. Van den Broeke: 'Dat zelfs de Larsen C ijsplaat, die toch vijf keer zo groot is als de al verdwenen Larsen B ijsplaat, nu al niet meer bestand blijkt tegen de opwarming is onverwacht. Een duidelijk signaal van de thermometer van de planeet.'

PAGINA 28-29

'Shell is een erg onverantwoordelijk bedrijf'

Scheur in Larsen C ijsveld zorgt voor instabiliteit

140215 © de Volkskrant. Bron: The Cryosphere Discuss., 9, 861-872, 2015

0 50 km